

Kod: KTÜ.YNG.27**Senato: 23.02.2016****Sayı: 269-3****YÖNERGE****KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ**
AÇIK ERİŞİM YÖNERGESİ**Amaç**

MADDE 1- (1) Bu Yönerge, Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ) adresli bilimsel ve entelektüel çalışmaların, KTÜ Açık Erişim Sisteminde, depolanarak bilim dünyasının hizmetine sunulmasına ilişkin usul ve esasları düzenler.

Kapsam

MADDE 2- (1) KTÜ Açık Erişim Sistemi, üniversite mensuplarının, üniversitede çalıştıkları süre içinde gerçekleştirdikleri ve KTÜ tarafından doğrudan ya da dolaylı olarak desteklenen tüm akademik çalışmaları kapsar.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Yönerge, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 4/c, 12/c ve 42/d maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4- (1) Bu Yönergede adı geçen;

- Açık Erişim: Araştırmacıların, kamu kaynakları ile üretilmiş bilimsel yayınların tam metinlerine finansal, yasal ve teknik engeller olmaksızın kamuya açık internet aracılığıyla ücretsiz olarak erişebilmelerini,
- Açık Erişim Sistemi: KTÜ mensuplarının ürettiği, bilimsel çıktıların dijital ortamda toplandığı, saklandığı, indekslendiği, uzun dönem korunduğu ve dağıtımının sağlandığı hizmetler bütününe içeren açık erişim sistemini,
- Karadeniz Teknik Üniversitesi Mensubu: KTÜ akademisyenlerini, personelinin, yüksek lisans ve doktora öğrencilerini,
- Depolama: Bir üniversite mensubunun entelektüel katkı sağladığı akademik çalışmasını KTÜ Akademik Açık Erişim Sisteminde depolama sürecini,
- Kişisel Arşivleme: KTÜ mensubunun entelektüel katkı sağladığı çalışmasını KTÜ Akademik Açık Erişim Sisteminde depolamasını içeren süreci,
- Akademik Çalışma: KTÜ ve mensuplarınca yaratıcı faaliyetleri ve aldıkları fonlar sonucu ürettikleri tüm araştırma sonuçlarını,
- Ambargo: Araştırma sonuçlarının belli bir süre (en fazla 36 ay) erişime kapalı olmasını ifade eder.

MADDE 5- (1) KTÜ Açık Erişim Sistemi kapsamında hedeflenen amaçlar şu şekilde belirlenmiştir;

- KTÜ bünyesindeki bilimsel ve entelektüel birikiminin eksiksiz derlenmesi, uzun dönem korunması ve geniş kitlelerin bunlara erişiminin güvence altına alınması,
- KTÜ Açık Erişim Sistemi ile KTÜ bünyesinde üretilen akademik çıktıların elektronik arşivinin oluşturulması,

- c) KTÜ Açık Erişim Sistemindeki verilerin ulusal ve uluslararası harmanlama sistemlerince harmanlanmasının sağlanması yoluyla üniversite ve mensuplarının görünürlüğünün artırılması,
- ç) Araştırmacıların KTÜ Açık Erişim Sisteminde yer alan bilimsel çalışmalarının daha yaygın kullanılmasıyla daha çok atıf almalarında yönlendirici olunması,
- d) Atama ve yükseltmeler ile diğer kurum içi değerlendirmelerde dikkate alınan bilimsel çalışmaların uluslararası standartlara uygun olarak depolanması ve listelenmesinin sağlanması,
- e) Üniversitedeki akademisyenlerin daha önce yayınlanmamış, ancak bilimsel içerikte olduğu düşünülen konferans ve ders notu gibi bilimsel etkinliklerinin elektronik ortamda yayınlanmasına olanak tanınması,
- f) Üniversitedeki akademisyenlerin yayın yapmaya özendirilmesi,
- g) Üniversite tarafından yurt içinde ve yurt dışında yapılan bilimsel çalışmalardan evrensel düzeyde haberdar olunmasını sağlayarak üniversitenin gerçek bilimsel performansının yansıtılması,
- ğ) Bu yayınlara serbest, kolay, hızlı ve ücretsiz olarak erişim sağlanması yoluyla, Üniversitenin bilimsel çalışmalarının geniş kitlelerin erişimine sunulması,
- h) Açık Arşivler Girişimi Üst Veri Harmanlama Protokolü (OAI-PMH) standartlarına uygun bir açık erişim sisteminin kurulması,
- i) Uluslararası açık erişim protokol ve projelerinde KTÜ'nün katılım ve katkılarının sağlanması ve ulusal anlamda bu yöndeki çalışmalara liderlik edilmesidir.

MADDE 6- (1) KTÜ Açık Erişim Sisteminin içeriği aşağıdaki materyallerden oluşur;

- a) Bilimsel dergilerde yayınlanmış makaleler,
- b) Yayımlanma aşamasında olan makaleler,
- c) Yüksek lisans ve doktora tezleri,
- ç) Konferans, kongre, sempozyum ve benzeri etkinlik bildirimleri,
- d) Seminer metinleri,
- e) Ders malzemeleri ve ders notları,
- f) Teknik notlar,
- g) Proje çalışmaları,
- ğ) Kitaplar,
- h) Kitap içindeki bölümler,
- i) Ödüllü çalışmalar,
- ı) Patent belgeleri,

Açık erişim sisteminde yetki ve sorumluluklar

MADDE 7- (1) KTÜ Mensupları;

- a) KTÜ mensuplarının gerçekleştirdikleri bilimsel çalışmalar, yayın tarihinden sonra KTÜ Açık Erişim Sisteminde depolanır.
- b) KTÜ enstitüleri, dönem projeleri, yüksek lisans tezleri, doktora tezleri ile Tıp Fakültesi, tıpta uzmanlık tezlerini eser metinlerini bitim tarihlerinden sonra KTÜ Açık Erişim Sisteminde depolanır. Ancak patent başvurusu yapılması düşünülen çalışmalar başvuru gerçekleşikten sonra altı ay sonra depolanır.
- c) KTÜ mensupları farklı kurumdan yazarın işbirliği ile yaptıkları çalışmaları KTÜ Açık Erişim Sisteminde depolar.
- ç) KTÜ mensubu, entelektüel katkı sağladığı tüm akademik çalışmalarını, ambargo ve benzeri koşullar nedeniyle sınırlandırılmış veya tamamen engellenmiş olmadığı sürece son sürümlerini KTÜ Açık Erişim Sisteminde depolanmasını sağlar.
- d) KTÜ mensubu entelektüel katkı sağladığı çalışmasının KTÜ Açık Erişim Sisteminde kamuya açık olarak erişim ve koruma prensiplerine uygun olarak depolanacağını kabul eder.
- e) Yasal koşullar çerçevesinde, KTÜ mensubu çalışmalarını yayıncılarla yapmış olduğu anlaşmaların koşullarını ihlal etmeyecek şekilde tüm dünyada geçerli bir lisans anlaşması ile KTÜ

Açık Erişim Sisteminde depolamaya onay verir. Yayın hakları kısıtlanmış çalışmalar yayın haklarına sahip yayıncının yayınlama ortamına yönlendirilir.

f) Gerekli görüldüğü takdirde komisyon başkanı, Açık Erişim Sistemindeki kaynakların yayınlanmasını, Danışma Kurulu tarafından karar alınıncaya kadar sınırlandırabilir.

MADDE 8- (1) Açık Erişim /Ambargo Süresi Sonunda Açık Erişim: KTÜ, araştırmalarını "açık erişim" seçeneği ile yayımlamak isteyen mensuplarını destekler. Yazarların yayıncılarla yaptıkları anlaşmalar ve depolama seçenekleri göz önüne alındığında çalışmalara erişim, "kamuya açık erişim" ve "ambargo süresi sonunda açık erişim" (ambargo süresi Açık Erişim Sistemine yüklenme tarihinden itibaren 36 ayı geçmemelidir) olmak üzere iki başlıkta uygulanır.

MADDE 9- (1) Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı:

a) 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 4/c maddesine göre üniversiteler; bilim dünyasının seçkin bir üyesi haline gelmek için yüksek düzeyde araştırma yapmak ve sonuçlarını yaymakla; 42/d maddesine göre de kurumun bilimsel ve entelektüel birikimini eksiksiz derleme altına almakla görevlidir. Bu çerçevede Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı, KTÜ Akademik Açık Erişim Sistemi çalışması ile bu gerekliliği yerine getirmekle sorumludur.

b) KTÜ mensuplarını KTÜ Açık Erişim Sisteminden haberdar etmek amacıyla, bilgilendirme kılavuzları hazırlar, gerekli tanıtım ve bilgilendirme çalışmalarını yapar.

c) KTÜ mensuplarının KTÜ Açık Erişim Sistemine aktardıkları bilimsel çalışmaların kayıtlarını Açık Arşivler Girişimi Üst Veri Harmanlama Protokolü (OAI-PMH) standartlarına göre kontrol eder. Gerekli durumlarda düzeltme için KTÜ mensuplarıyla birlikte çalışılır.

ç) Yıl içinde öğretim elemanlarının KTÜ Açık Erişim Sistemine kaydettikleri bilimsel çalışmaları, eğitim-öğretim yılı sonunda hazırlanan performans değerlendirme raporları ile karşılaştırmak suretiyle kontrol eder.

d) Yıllık performans değerlendirme raporunda bulunan ancak KTÜ Akademik Açık Erişim Sisteminde bulunmayan çalışmaları listeler. Bu listeleri, öğretim elemanlarının konudan haberdar edilmesi ve gerekli işlemlerin yapılması amacıyla bölüm başkanlıklarına gönderir.

e) Eksik olduğu tespit edilen ve uyarılara rağmen belirtilen süre içinde KTÜ Açık Erişim Sistemine kaydedilmeyen çalışmalar için ilgili bölüm başkanlığına "bilgilendirme" yazısı yazılır.

f) Açık Erişim Sistemi çalışmasına yönelik olarak diğer üniversite ve kurumlarla yapılacak anlaşma ve işbirliği çalışmaları Rektörlük onayına sunulmak üzere Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından yürütülür.

MADDE 10- (1) Bölüm Başkanlıkları; öğretim elemanlarının yayınlarını KTÜ Akademik Açık Erişim Sisteminde depolamaları için bilgilendirme yapar. Kütüphane tarafından gönderilen istekleri inceler ve öğretim elemanlarına gerekli yönlendirmeleri yapar.

MADDE 11- (1) KTÜ Bilgi İşlem Daire Başkanlığı; KTÜ Açık Erişim Sistemi yazılımının kurulumu, güncellenmesi, yedeklenmesi, saklanması ve Ulusal Akademik Arşiv sistemine açık erişim standartlarında veri aktarılması süreçlerini yürütür. KTÜ Açık Erişim Sisteminin veri depolama sunucusunun, kurumsal güvenliğinin sağlanması, çalışır ve faal halde tutulması, barındırılması sürecini yürütür.

Erişime açma ve yararlanma hakkı

MADDE 12- (1) KTÜ Açık Erişim Sisteminde bilgi kaynaklarını yayınlama ve onlardan yararlanma hakkı aşağıda belirlenen koşullarda gerçekleştirilir:

a) KTÜ Açık Erişim Sistemindeki çalışmaların tam metinlerine serbest erişim, yazarın kararına ve yayının telif hakkı durumuna bağlıdır.

b) KTÜ mensupları, üniversitede çalıştıkları sürece ürettikleri her türlü bilimsel çalışmayı, yayın haklarına uygun olarak internet aracılığı ile işlem yaparak KTÜ Akademik Açık Erişim Sisteminde yayımlamak üzere kaydetme hakkına sahiptir.

c) Telif hakkı üçüncü kişi veya kurumlarda olan yayınlar, telif hakkı koşullarına göre KTÜ Açık Erişim Sistemine kaydedilir.

d) KTÜ Akademik Açık Erişim Sisteminde yer alan bilgi kaynakları kullanıldığında, kullanan kişi tarafından kaynak gösterilmesi bilimsel etik açısından gerekli ve zorunludur.

Açık erişim danışma kurulunun oluşturulması, yetki ve sorumlulukları

MADDE 13- (1) İlk üç yıl içerisinde her yıl, üç yılın sonunda takip eden dönemlerde her üç yılda bir KTÜ Açık Erişim Yönergesini değerlendirmek ve Açık Erişim ile ilgili konuları görüşmek, gerekli gördüğü durumlarda yönergeyi revize etme veya değiştirme çalışmaları yapmak üzere, KTÜ Açık Erişim Sistemi Danışma Kurulu adıyla bir kurul oluşturulur.

(2) Kurul, Rektör veya görevlendireceği Rektör Yardımcısının başkanlığında; lisans eğitimi yapan fakültelerin dekanları veya ilgili dekan yardımcıları, lisansüstü eğitim yapan enstitüleri müdürleri veya ilgili yardımcıları, Bilgi İşlem Daire Başkanı, Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanı ve Şube Müdüründen oluşur.

(3) Bu kurul, ilgili kurul başkanının çağrısı üzerine toplanır ve oy çokluğu ile karar alır.

Yürürlük

MADDE 14- (1) Bu Yönerge, KTÜ Senatosunca kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 15- (1) Bu Yönerge hükümlerini KTÜ Rektörü yürütür.